

Dokumentation av miljöuppföljning med Stockholm Vatten och Avfall AB (SVOA) i samband med Klimat- och miljöutskottets sammanträde den 30 mars 2023

Reflektioner och rekommendationer från kommunens miljöstrateger

Sammanfattning

SVOA:s miljöarbete styrs av ett 40-tal direktiv från Stockholms stad. 21 av dessa är riktade till alla nämnder och bolag och ett 20-tal är specifikt riktade till SVOA. Utöver dessa berör ca 150 åtgärder i Stockholms stads miljöprogram med tillhörande handlingsplaner SVOA:s verksamhet, vilka är integrerade i det dagliga arbetet. SVOA har utifrån dessa mål fastställt hållbarhetsområden, vilka följs upp av flertalet indikatorer. Nedan sammanfattas hållbarhetsområdena samt vilket arbete som är aktuellt inom dessa.

Rent vatten, ex indikatorer: *Vattenförluster, Bräddningar, Tillskottsvatten.*

SVOA går igenom ledningsnätet, för att se var det behöver bytas ut. Även AI-system används. Ofta är ledningar från 70–80-tal av sämst kvalitet. Arbetet för god vattenstatus har tagit längre tid än beräknat. Huddinge är dock inte lågt prioriterat. Stora satsningar görs på aluminiumfällningar och gällande dagvattenanläggningar är endast en damm färdigställd - fördammen till Kyrkdammen som ligger i Huddinge. Två övriga dagvattendammar är på gång, "Coopdammen" (Huddingevägen/Ågestavägen) samt "Mörtvik".

Rörande investeringar ligger SVOA över snittet i Sverige, och investeringstakten kommer att öka.

I Flemingsberg och Storängen krävs ett tätt samarbete med kommunen för att gå i takt när det kommer till exploatering, skyfallshantering och dagvattenrening. Skyfall är kommunalt ansvar och Huddinge kommun och SVOA behöver prata ihop sig för att nå samsyn.

Cirkulär verksamhet, ex indikatorer: *Mängd restavfall/innevånare som går till förbränning, Andel återbruk för material som tas emot i insamlingssystem, Andel schaktmassor från arbeten i egen regi som återanvänds, Andel avloppsslam som återförs till åkermark.*

Andel återbrukade schaktmassor har en bra siffra och siffran för avloppsslam som återförs till odlingsmark ligger på 95 procent. SVOA har Revaq-certifiering som säkerställer att gifter och metaller inte uppkommer i för hög halt.

Minskad klimatpåverkan, ex indikatorer: *Relativ energieffektivisering, Klimatpåverkan (koldioxidekvivalenter), El- och värmeproduktion baserad på solenergi.*

Klimatpåverkan räknas om till ekvivalenter. SVOA har som mål att göra mer solenergi. Fordon och maskiner byts ut till eldrivet.

I reningssystemet kan det avges lustgas, en stark växthusgas. SVOA ser nu över hur de kan skruva på processen, för att kalibrera och minska läckage av denna.

Hållbart arbetsliv, ex indikatorer: *Sjukfrånvaro, Riskreducering*

Hållbara inköp, ex indikatorer: *Andel avtal som följs upp avseende hållbarhetskriterier.*

SVOA följer också upp sitt miljöarbete i fyra miljörapporter. En för Bromma och Henriksdals reningsverk, en för ledningsnätet, en för återvinningscentraler samt en för slamlager.

Kommunens miljöstrateger ser positivt på att miljöarbetet sker systematiskt och ringar in den verksamhet där SVOA har störst påverkan och rådighet. Vi ser gärna att arbete inom dagvattenrening samt arbetet med att åtgärda och förebygga felkopplingar prioriteras ännu högre, då näringshalterna fortfarande är för höga i Huddinges sjöar och vattendrag.

1. Klimat- och miljöutskottet är intresserade av hur miljöarbete genomförs och om det finns en struktur för det, både i kärnuppdrag och i det egna interna arbetet. Hur bedriver SVOA miljöarbetet

a) i verksamhetens kärnuppdrag?

b) internt inom er egen verksamhet (till exempel nämnden/bolagets egna transporter/bilar, inköp, lokaler etc)?

Reflektion:

Kommunens miljöstrateger ser mycket positivt på att miljöarbetet sker på ett systematiskt sätt kopplat till Agenda 2030 och Stockholms stads miljöprogram med tillhörande handlingsplaner. Det är positivt att en samordning och uppföljning sker genom en hållbarhetsenhet samt att det finns en tydlig struktur för hur åtgärder specifikt kopplar till övergripande mål. Vi ser att SVOA:s hållbarhetsområden ringar in den verksamhet där SVOA har störst rådighet och störst påverkan. Såväl inom kärnverksamhet som intern verksamhet.

Rekommendation:

Det skulle vara positivt att se hur SVOA:s arbete kopplar till Huddinges miljöprogram, delmål 3.1: "Näringsstillförseln till kommunens sjöar och vattendrag ska minska" samt delmål 3.3: "Hantering av dagvatten inom kommunen bidrar till förbättrad ekologisk och kemisk status i kommunens sjöar och vattendrag". Vi ser att det finns många åtgärder som återstår, samtidigt som tiden är knapp till målåret 2025 då 100 procent av dagvattenåtgärder i Trehörningen och Orlången ska vara genomförda, samt 50 procent av åtgärderna i Magelungen-Forsån, Långsjön och Drevviken ska vara genomförda.

2. Kan SVOA övergripande berätta om sina underhålls- och investeringsplaner framöver i Huddinge kommun. Förväntade effekter av investeringarna (miljöeffekter tex minskad påverkan från spillvatten, orenat avlopp etc, övriga relevanta effekter värda att nämna?)

Reflektion:

Kommunens miljöstrateger ser positivt på att ledningssystemet ses över och att det kartläggs var det behöver bytas ut. Spännande att AI-system används. Också positivt att höra att investeringstakten ökat och att SVOA ligger över snittet i Sverige.

Rekommendation:

Det vore intressant att höra mer om nya tekniker/rutiner för att motverka att felkopplingar uppstår, som verkar vara ett problem fortfarande idag. Då effekter av felkopplade spillvattenledningar orsakar så stor skada på recipienterna ser vi ett stort behov av att detta arbete prioriteras.

3. Kan SVOA berätta om status för dagvattenanläggningen vid Trehörningen.

Reflektion:

Kommunens miljöstrateger förstår problematiken i området där både exploatering med hänsyn taget till skyfall planeras, samtidigt som det ligger en LÅP-åtgärd i området under SVOA:s ansvar. Reningsanläggningen är i dagsläget underdimensionerad och Trehörningens näringshalter bör inte öka. Dock är mycket positivt att fördamm till Kyrkdammen är färdigställd samt fördröjningsmagasin under Snättringe IP, vilket bör minska belastningen av näringsämnen. Vi ser ett stort behov av samsyn och framdrift i arbetet, utan att LÅP-åtgärder tappas bort.

Rekommendation:

-

4. Vilka miljötrender ser SVOA för recipienter och vattendrag i samhället i stort och Huddinge kommun specifikt? Tex övergödning och miljö/hälsoskadliga ämnen? Hur ser övervakningen av dessa ut?

Reflektion:

Huddinges miljöstrateger ser positivt på att det är en omfattande provtagning för att upptäcka otjänligt vatten. Positivt också om läkemedelsbolag i framtiden kan få betala avgift för läkemedelsrester i avloppsvatten. Gällande generella miljötrender upplever vi miljöstrateger en oro över att övergödningen i Huddinge riskerar att öka om vi inte stryper åt den externa belastningen, och där har SVOA och kommunen ett gemensamt ansvar att nå samsyn i de områden där åtgärder ska genomföras för att nå förbättrad status i sjöar och vattendrag.

Bilaga

Dokumentation av miljöuppföljning med Stockholm Vatten och Avfall (SVOA) i samband med Klimat- och miljöutskottets sammanträde den 30 mars 2023

SVOA representerades av Mårten Frumerie, VD samt Maria Antonsson, styrelseordförande.

SVOA styrs av ett 40-tal budgetdirektiv inom klimatområdet från Stockholms stad. 21 direktiv till alla nämnder och bolag, exempelvis ”arbeta för att uppnå målen i Stockholms stads miljöprogram 2020-2023 samt andra styrdokument kopplade till miljöprogrammet” samt ett 20-tal specifikt riktade till SVOA, exempelvis: ”Utreda och vidta åtgärder som kan minska utsläpp av lustgas och metangas vid bolagens anläggningar” samt ”verka för att den egna verksamheten bidrar till stärkt biologisk mångfald vid arbeten och återställande av mark”. Direktiven har en koppling till Agenda 2030 hållbarhetsmål, av vilka mål 6 (Rent vatten och sanitet för alla) kopplar direkt till SVOA:s verksamhet och för mål 11, 12 och 13 är SVOA med och stöttar.

SVOA arbetar även utifrån Stockholms stads miljöprogram. Programmet sträcker sig till 2023 och nästa program kommer gälla mellan 2024 och 2030. Det kommer innehålla sju prioriterade områden. Från övergripande mål trattas dessa ner i handlingsplaner. Handlingsplanerna har olika slutdatum, äldsta handlingsplanen är för God vattenstatus.

Ca 150 åtgärder i miljöprogrammet och dess handlingsplaner berör SVOA. Det finns en hållbarhetsenhet som samordnar åtgärderna. Åtgärderna är integrerade i det dagliga arbetet. SVOA har i sin tur trattat ner till följande områden:

Rent vatten, exempel på indikatorer är: Vattenförluster, Bräddningar, Tillskottsvatten

Cirkulär verksamhet, exempel på indikatorer: externt - Mängd restavfall/innevärdare som går till förbränning. Andel återbruk för material som tas emot i insamlingssystem. Internt - Andel schaktmassor från arbeten i egen regi som återanvänds, Andel avloppsslam som återförs till åkermark,

Minskad klimatpåverkan, exempel på indikatorer: Relativ energieffektivisering, Klimatpåverkan (koldioxidekvivalenter), El- och värmeproduktion baserad på solenergi

Hållbart arbetsliv, exempel på indikatorer: Sjukfrånvaro, Riskreducering

Hållbara inköp, exempel på indikator: Andel avtal som följs upp avseende hållbarhetskriterier,

Fråga: Är ni remissinstans för Löfstaverken?

Svar: Ja eftersom dricksvattentäkt är Mälaren är det så. Vi ser att det går att bygga men med vissa krav. Hur de ska bedriva verksamheten. Både i bygg- och driftskede. Mycket ska samsas på Mälaren - dricksvatten, transportvägar,

friluftsliv, bad och rekreation. Men vi vill också bevaka dricksvatten. Hur kan vi agera på bästa sätt.

(Fortsättning presentation)

Visar exempel på indikatorer:

Vattenförlusten: Vattnet vi producerar i verken jämfört med i kranen.

Bräddningar: (visar diagram) När det är fullt i systemet går det ut i sjön.

Tillskottsvatten: Inläckande och olika typer av vatten som kommer in.

Bräddningar är svårt att mäta exakt.

Återbruk: T.ex. schaktmassor, utgår från ställe bredvid Älvsjömassan.

Schaktmassor tippas där och sen sållas det ut, provtas och det görs en bedömning av vad som går att använda. Målsättning är att använda massorna.

Fråga - hur stor andel återanvänds?

Svar: Gällande egna kan jag inte chansa, men rätt bra siffra. Andra delen, avloppsslam som återförs till odlingsmark, för att vi vill få ut fosfor, där ligger siffran på 95 procent, dvs bra.

(Fortsättning presentation)

Klimatpåverkan: Relativ klimatpåverkan. Räknar om till ekvivalenter. Här är målet att göra mer solenergi.

Sjukfrånvaro och nöjda medarbetare ser bättre ut.

Fråga: Mäter man fosfor i avloppsslammet?

Svar: Vi har Revaq-certifiering. Mäter gifter och metaller, om det är för mkt så får vi inte sprida ut.

Fråga: Jordbrukare behöver veta hur mycket fosfor, vet de det?

Svar: Ja de är med och kravställer.

(Fortsättning redovisning)

Redogör för krav och miljörapporter.

SVOA redovisar i fyra olika miljörapporter. En för Bromma och Henriksdals reningsverk, en för ledningsnätet, en för återvinningscentraler samt en för slamlager.

Det handlar om två stora områden - Stockholms framtida vattenförsörjning och avloppsrening. Dessa rullar på. Samlat villkor.

Ett otjänligt prov hittades i Huddinge. Det var inte giftigt men det ska inte uppkomma. Det tas över 1000 prover årligen. Har varit mindre bräddningar från avloppsvattnet.

Fråga: Åtgärder för att uppnå god status. Det har gått långsamt, har följt ert arbete under lång tid.

Svar: Vi lägger mycket pengar på aluminiumfällning, vi släcker bränder. Är det så att Huddinge är lågt prioriterat? Inom LÅP har åtgärderna tagit längre tid. Men vi har endast färdigställt en damm och det är Fördamm Kyrkdammen, som ligger i Huddinge.

Fråga: Otjänliga vattnet - vad händer när ni får det otjänliga dricksvattenprovet? Hos kund? Hur är processen bakom?

Svar: Då är det kontakt med miljöförvaltningen. De gör analys om vi behöver koka vattnet innan vi dricker. I det aktuella fallet behövdes det inte.

Fråga: Någonting var ju inte bra, så vad gör man då?

Svar: Det kan ha kommit in från intilliggande jord. Eller pga. för höga temperaturer. Om vattnet i Mälaren är för varmt exempelvis. Nu handlade det om en bakterie.

Fråga: Har ni ett program för att byta ut ledningar?

Svar: Vissa är 140 år gamla. Men jobbigaste kan vara de som är 40 år gamla. Vi går igenom var det behöver bytas ut. Vi har även AI-system, men ledningar från 70- och 80-talet är av sämre kvalitet.

Det visas diagram för bräddningar, samt karta över spillstationer. 2021 år var det mycket bräddningar.

Cirkulär verksamhet

Återbruken utvecklas, visar diagram på avloppsslam där 95 procent kan återanvändas, vilket är bra.

Minskad klimatpåverkan.

Ny linje för Henriksdal, men kostar mer energi. Då har vi fått minska på annan energianvändning. Vi har även nya elfordon och maskiner. Samt solpaneler på taket.

Fråga: När har det bildats lustgas?

Svar: Det är i reningssystemet, där kan det avges lustgas. Det pumpas in och har blivit något fel. I Bromma var det så. Hur kan vi skruva på processen? Det hade

varit bättre om det sker i sluten tank, nu sker det öppet, men vi ser över detta nu. Hur kan vi kalibrera så det blir så bra som möjligt? Normalt sett brukar det gå bra.

Vi har två dagvattenanläggningar som är på gång i Huddinge. En vid Coop, Huddingevägen/Ågestavägen och en vid utloppet till Drevviken, Mörtvik.

Våra investeringsplaner är omfattande.

Det stora som händer i Flemingsberg. Det är ett tätt samarbete för att gå i takt. Storängen ligger och bubblar. Det ligger nedströms härifrån. Marknivån ligger under sjön så det blir som ett instängt område. Skyfall är kommunalt ansvar och vi behöver prata ihop oss, hur får vi bort det vattnet? Tillsammans är vi inte helt framme där. Det kan inte rinna bort här, pga. att det ligger under sjönivån.

Fråga: Gällande investeringsbehov och liknande, som Svenskt vatten släppt analys om. Görs de investeringar som krävs?

Svar: Vi ligger över snittet i Sverige, vi har legat på 4 miljarder ett antal år. Vi är mindre än en femtedel av Sverige. Kommer skrivas upp, också med de prisökningar som är. Vi har också ökat vår investeringstakt.

Fråga: Återvinningscentraler har ni i Stockholm. Hur kan och bör vi samarbeta mellan bolag och över kommungränser?

Svar: Vi samarbetar med SÖRAB med avläsning. SÖRAB betalar en del pengar per år och kan hänvisa sina till oss.

Fråga: EU:s avloppsdirektiv med krav på enskilda avlopp, slam och dagvatten, men finns ju också människor på glesbygd. Vad har ni för reflektioner? Till Huddinge särskilt?

Svar: Det är en utmaning, det kommer inte bli billigare. Vi har haft diskussioner med Svenskt vatten, som sammanställer både tätbebyggt och glesbygd. Det kommer bli utmaningar. Det är många som är oroliga för att det går för långsamt. Stockholm/Huddinge klarar sig bättre men kallare klimat, som t.ex. Åre som har tre verk, kommer få enorma kostnader. Sen finns det bra saker, tex att läkemedelsföretag kommer att få betala en avgift för läkemedelsrester i avloppsvattnet. Svenskt vatten lobbyar för att få ändringar i avloppsdirektivet.

Fråga: Hur kopplar ni till Huddinges miljöprogram?

Svar: Jo det är först och främst Stockholm, målsättningsmässigt. Men övergripande krav kommer från Stockholm.